

взаємодію з іншими в межах установи, а тому її дослідження набуває вагомого значення для оптимізації стосунків у діаді «працівник – організація» загалом.

Проведене дослідження не вичерпує усіх аспектів окресленої проблеми. Перспективи подальших досліджень убачаємо в глибшій диференціації типологічних характеристик організаційної ідентичності особистості з метою аналізу прикладних можливостей її вивчення для передбачення установок і поведінкових проявів працівників.

УДК 159.923:001.102

Х. Ю. Хворост

Received November 26, 2015;

Revised March 28, 2016;

Accepted April 22, 2016.

СВІДОМЕ СТАВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ЯК ЧИННИК ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ЛЮДИНИ

У статті обґрунтовано залежність свідомого ставлення особистості до інформації та інформаційно-психологічної безпеки людини. Подано сучасні наукові напрацювання у царині психології інформації. Розглянуто основні форми інформаційно-психологічного впливу на особистість. Обґрунтовано взаємозв'язок свідомих ставлень до інформації, що існують у такому інформаційному просторі, як семіосфера, з суспільною адекватністю соціально-психологічної зрілості людини, яка володіє стійкою інформаційно-психологічною безпекою.

Представлено результати емпіричного дослідження щодо виявлення основних крос-культурних відмінностей у свідомому ставленні до інформації українських та американських студентів. У дослідженні брали участь 250 респондентів Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна) та Університету Центрального Арканзасу (Конвей, США). Дослідження ґрунтувалося на основі авторського опитувальника, у якому бралось до уваги ставлення до інформації, отримуваної із різних сфер життя: спорт, сім'я, професійне зростання тощо. А також аналізувались основні джерела інформації, найбільш прийнятні для студентів обох країн.

Оскільки вибір інформаційного ресурсу залежить від ступеня його інтерактивності, було простежено відповідні відмінні та спільні риси. Результати нашого дослідження показали, що інформація є важливим складником сучасного студентства. Молодь обох країн висловлює адекватне ставлення до інформації.

Існує багато спільного у реалізації пізнавальних, емоційних і поведінкових функцій інформації у студентів України та США, проте наявні деякі відмінності. Це пояснюємо різними умовами й рівнем життя, фондом знань, неоднаково насиченим інформаційним простором, різним доступом до новітніх інформаційних технологій та можливістю їх вільного використання достатньою мірою.

Ключові слова: інформація, інформаційно-психологічна безпека, інформаційно-психологічний вплив, свідоме ставлення, особистість, соціально-психологічна зрілість.

Khvorost Kh. Yu. Conscious Attitude of Individual as a Factor of Information and Psychological Safety of Human. The dependence of the individual conscious attitude to information and information and psychological safety is highlighted in the article. Modern scientific achievements in the field of informational psychology are presented. The main forms of information and psychological influence on personality are investigated. The relationship between conscious attitudes to information, that exist in such information space as semiosphere, and social adequacy of social and psychologically mature person who has wide information and psychological safety, are grounded.

The results of empirical research of identifying the main cross-cultural differentiations in conscious attitude of Ukrainian and American students are described. The study involved 250 respondents from Lesya Ukrainka Eastern-European National University (Lutsk, Ukraine) and University of Central Arkansas (Conway, United States). The study was based on the authorial questionnaire, in which the attitude to information derived from different spheres of life: sports, family, professional growth, etc., was taken into account. Also, the main sources of information the most appropriate for students of both countries were analyzed.

As the selection information source depends on the degree of interactivity the relevant distinctive and common features were followed. Results of our research has shown that information is an important component of modern students. Young people of both countries express adequate attitude to information. There are many similarities in the implementation of cognitive, emotional and behavioral functions of information among students of Ukraine and the USA, but some differences present as well. This explains with the different conditions and living standards, the fund of knowledge, not the same level of information environment filling, different access to new information technologies and the possibility of free usage sufficiently.

Keywords: information, information and psychological safety, information and psychological impact, conscious attitude, individual, social and psychological maturity.

Хворост К. Ю. Сознательное отношение личности как фактор информационно-психологической безопасности человека. В статье обосновывается зависимость сознательного отношения личности к информации и информационно-психологической безопасности человека. Подаются современные научные наработки в области психологии информации. Рассматриваются основные формы информационно-психологического воздействия на личность. Обосновывается взаимосвязь сознательных отношений к информации, которые существу-

ют в такому інформаційному просторі, як семиосфера, з суцільною адекватністю соціально-психологічної зрілості людини, який має стійкою інформаційно-психологічною безпекою.

Представлені результати емпіричного дослідження по виявленню основних кросс-культурних відмінностей в свідомих ставленнях до інформації українських і американських студентів. В дослідженні брали участь 250 респондентів Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна) і Університету Центрального Арканзаса (Конвей, США). Дослідження проводилося на основі авторського опитувальника, в якому зверталася увага на ставлення до інформації, отриманої з різних сфер життя: спорт, сім'я, професійний розвиток і т. п. Також аналізувалися основні джерела інформації, найбільш прийнятні для студентів обох країн.

Оскільки вибір інформаційного ресурсу залежить від ступеня його інтерактивності, були відслідковані відповідні відмінності і загальні риси. Результати нашого дослідження показали, що інформація є важливою складовою сучасного студентства. Молодь двох країн виражає адекватне ставлення до інформації. Існує багато спільного в реалізації пізнавальних, емоційних і поведінкових функцій інформації у студентів України і США, однак існують деякі відмінності. Це пояснюється різними умовами і рівнем життя, базисом знань, неоднаково насиченим інформаційним простором, різним доступом до найновіших інформаційних технологій і можливістю їх використання в достатній мірі.

Ключові слова: інформація, інформаційно-психологічна безпека, інформаційно-психологічне вплив, свідоме ставлення, особистість, соціально-психологічна зрілість.

Постановка наукової проблеми та її значення. Сфера інформації як сфера людського співіснування сьогодні охоплює соціально-психологічні, науково-технічні, культурні, політичні, правові, дипломатичні, військові, торгові, економічні та інші зв'язки і взаємовідносини між державами, народами, соціальними групами й організаціями, які діють на міжнародній арені у сучасному суспільстві. Однією з помітних ознак сучасного соціального прогресу є зростання значущості інформації у суспільних відносинах, зокрема акумульованої у таких потужних складниках інформаційних технологій, як аудіовізуальні документи, документальні виставки on-line, кінодокументи, мультимедіа, мобільні інформаційні технології тощо. Такі види технологій вмісту інформаційного контенту об'єднують у собі різні типи інформації – текст, нерухомі зображення (малюнки та фотографії), рухомі зображення (мультиплікація, відео) та звук із можливістю

поєднання звукового та відеосупроводу. Головною ознакою інформаційних ресурсів є наявність інтерактивності. Завдяки використанню багатьох інформаційних елементів сучасні інформаційні технології мають значно більший обсяг та надають більші можливості сприйняття інформації зі звуковим та відеосупроводом. Ці інформаційні продукти відрізняються різноманітністю складників (графіка, відеофрагменти, аудіоконтент, текстове подання інформації). Кожен із цих складників може бути представлений у найрізноманітніших формах.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Ефективне відтворення різноманітних видів інформації одночасно (рухомого та нерухомого зображення, звуку, тексту тощо) забезпечує інноваційність у формі подачі необхідної інформації різним групам населення. Сучасні інформаційні технології реалізують збереження та структурування інформації, інформаційне забезпечення та супровід. Їх використання дає змогу здійснювати високоякісний пошук, сортування, вибірку і порівняння інформації, наглядно демонструвати напрямки роботи, розширювати спектр сервісів з інформаційного забезпечення та супроводу навчально-професійного процесу [4, с. 53–54]. Розвиток інформаційних технологій сприяє динамічному розширенню множини інформаційно-технологічних засобів супроводу процесу набуття нових освітніх та професійних навиків та умінь. Використання сучасних інформаційних технологій кардинально змінює традиційні технології опрацювання інформації різних форм, значно розширює опрацювання документальної інформації та її раціонального й оперативного використання. Вони сприяють створенню єдиного понятійно-інформаційного поля серед представників різних категорій соціуму, що позитивно впливає формування культури і системи цінностей громади у процесі інформаційного прогресу. Прикладне ж вивчення інформаційних процесів сприяє росту аналітико-прогностичної орієнтації сучасних наукових досліджень. Важливою умовою є впровадження знань щодо новітніх інформаційних можливостей для людини на практиці. Тому особливо інформаційні працівники сучасного суспільства потребують оволодіння новими навичками та вміннями у формуванні ставлення до інформації для задоволення інформаційних потреб користувачів сучасного соціуму. Це спонукає особистість до удосконалення навиків сприймання, обробки та продукування отриманої інформації, навиків комунікації та інформаційної взаємодії, формування свідомого ставлення людини. Так, процес формування ефективною комунікації та

його успішність забезпечується на основі поєднання традиційної вербально-невербальної взаємодії, міжособового спілкування, обслуговування і надання послуг та освоєння новітніх інформаційних технологій, які відіграють важливу роль у забезпеченні інформаційних потреб суспільства. Тому це серйозно позначається на якості інформаційного обслуговування.

Мета дослідження – виявлення основних характеристик свідомого ставлення людини до інформації як чинника інформаційно-психологічної безпеки особистості серед українських та американських студентів.

Інформаційно-освітнє середовище, створене на базі високотехнологічних засобів інформатизації, означає нову сутність інтеграції освітньо-професійного та інформаційного середовищ. Створення комфортного інформаційного середовища та системи комунікації, що надають усю необхідну інформацію, є першочерговим на сьогодні. У цьому контексті інформаційне середовище розуміється як поєднання традиційних та інноваційних форм із постійним нарощуванням інформаційно-комунікаційних технологій та електронних ресурсів, а також безперервне вдосконалення методів навчання та професійно-інформаційних знань. Воно стимулює вироблення навичок самонавчання і пошуку інформації (необхідність самостійного вивчення матеріалу сприяє розвитку відповідального ставлення, самомотивації, планування часу, особистої активності в пошуку інформації), розвиток он-лайн спілкування [1, с. 28] та є загальною тенденцією інтенсифікації життя в інформаційному суспільстві.

Однак сучасний період становлення нової парадигми, яка базується на принципах індивідуалізму та відкритості, супроводжується рядом проблем, пов'язаних із активним проникненням в усі сфери інформаційно-комунікаційних технологій. Сьогоднішня тенденція до оновлення змісту усіх сфер життя, гармонізація співвідношення традиційних складників навчального процесу і професіоналізації та новітніх технологій, формування нових взаємовідносин у сфері освітньо-професійного середовища спрямовує розвиток особистості у напрямі інформаційних технологій та інформаційного підходу розуміння суті процесу міжособистісної взаємодії та життєдіяльності людини загалом. Відтак спрямованість політики розвитку сучасної людини, сприяння формуванню інформаційної культури та єдиного інформаційного простору викликає потребу відповідати основним психологіч-

ним потребам соціуму, а саме умінню адекватно сприймати інформацію, відсортовувати її з-поміж величезного потоку, обирати для подальшого використання найголовніше, стійко переносити та відбивати усі негативні впливи інформації на організм і психіку людини, мати стійку інформаційно-психологічну безпеку.

Інформаційно-психологічна безпека – стан захищеності окремих осіб чи груп людей від негативних інформаційно-психологічних впливів і пов'язаних із цим життєво важливих інтересів особистості і суспільства в інформаційному середовищі [2, с. 105]. Для визначення рівня соціального розвитку особистості особливо важливо враховувати психофізичні особливості її розвитку. Сучасні ж умови функціонування інформаційних технологій нерозривно пов'язані із гарантуванням безпеки. Поряд зі створенням механізмів безпеки постає завдання адекватно ставитися до отримуваної інформації та уміло управляти самою безпекою.

Управління безпекою – це пошук керуючих впливів на параметри захисту. У зв'язку з об'єднанням інформаційних та телекомунікаційних систем утворилось принципово нове середовище існування людини, а отже сформувались нові впливи інформаційного потоку, що все потужніше діють на механізми захисту психіки людини. Сучасні засоби обробки інформації та комунікації формують глобальну інформаційну інфраструктуру сьогодення. Оскільки сфера інформації є невід'ємною складовою частиною суспільного життя, то сучасні інформаційні технології посилили вплив на свідомість та підсвідомість як соціуму загалом, так і окремої людини зокрема. Безпосередньому інформаційному впливу піддається психіка особистості, а це, у свою чергу, суттєво впливає на думки, дії, вчинки та поведінку особистості. Значного впливу інформаційних чинників зазнають такі категорії людей, які є активними користувачами інформаційно-технічних засобів. Зауважимо, що інформаційний потік розповсюджується у суспільстві по двох інформаційних каналах: зовнішньому (щодо соціуму – інтенсивність розповсюдження інформації не залежить від часу) та внутрішньому (міжособистісне спілкування – інтенсивність розповсюдження інформації не залежить від часу). Впродовж такого спілкування людина, що уже володіє певною інформацією (завербований ідеєю адепт), впливає на ще не завербованих членів суспільства, вносячи свій «особистий» вклад у процес розповсюдження інформації (процес вербування). Успішність такої взаємодії та поширення інфор-

мації залежить не лише від інтенсивності впливу, а ще й від схильності до її сприйняття. Таким чином, ще не завербована до моменту t частина суспільства здобуває інформацію тим швидше, чим інтенсивніша дія зовнішніх та внутрішніх каналів.

Попри позитивний вплив інформації на людину, існує й інший бік реальності. Виникає серйозна інформаційно-психологічна загроза безпеці особистості. Вона стає помітною у можливих проявах негативних наслідків інформаційно-психологічного впливу, а саме можливі [2, с. 105]:

- 1) блокування волі людини на неусвідомленому рівні через розвиток у неї синдрому залежності;
- 2) втрата здатності до самоідентифікації (моральної, культурної, політичної);
- 3) маніпуляція суспільною свідомістю;
- 4) руйнування єдиного інформаційно-духовного простору держави, традиційних устроїв і моральності суспільства;
- 5) нанесення шкоди здоров'ю людини.

Так, наприклад, культ жорстокості, розбещеності у сфері ЗМІ та всесвітньої мережі Інтернет, провокує людей із нестійкою психікою, особливо підлітків та молодь, наслідувати запропоновані та розрекламовані моделі поведінки. Основним фокусом такого інформаційного впливу є людська психіка, мета якого змінити психічні стани та психологічні характеристики особистості, трансформувати її поведінку, а отже обмежувати свободу вибору, коригуючи та спрямовуючи колективну й індивідуальну свідомість у потрібне русло. Основними інструменти такого впливу є спеціальні засоби (технічні і програмні) та спеціальні методи (послідовність прийомів впливу на психіку).

Це, у свою чергу, знижує рівень порогових моральних обмежень, правових заборон, надзвичайно негативно впливає на особистість, знецінює споконвічні цінності міжособистісних стосунків, завдає нищівного удару інституту сім'ї, оскільки закладені родові принципи та устави переживають значну руйнацію та викривлення. Саме цим і можна пояснити всесвітню тенденцію до масовості розлучень, сімейних насильств, депресії, підвищеної тривожності, загостреності особистісних криз кожного вікового періоду, суїцидів, залежностей, адикцій та руйнації здоров'я людини та нації, викликаючи величезний спектр фізичних, духовних, психологічно-соматичних хвороб.

Саме засоби такого нищівного інформаційно-психологічного впливу і стають причиною інформаційних воєн та інтервенцій.

Інформаційна війна – це комплекс дій в інформаційній сфері, спрямований на здійснення тиску на погляди окремих людей та суспільну думку для досягнення визначених цілей [2, с. 106].

Отже, для нормального розвитку індивідуальної інформаційно-психологічної безпеки слід знати її основні джерела: усвідомлення інформації, здатність адекватно сприймати та ставитись до навколишньої дійсності, наявність здорового почуття сумніву, перевірка і тестування інформації.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Одним із найважливіших чинників формування інформаційно-психологічної безпеки людини є рівень сформованості її ставлення до інформації.

Ставлення – одна із форм відображення людиною навколишнього світу, формування ставлення у структурі особистості відбувається у процесі відображення людиною на свідомому рівні сутності тих соціальних об'єктивно наявних ставлень суспільства в умовах її макро- та мікросвіту, у якому вона живе. В основі усіх психічних процесів, сприйняття людиною дійсності, її пам'яті, мислення, уваги, уявленні є її ставлення до різних аспектів життя, світу загалом, частиною якого вона є. Так, разом зі зміною навколишнього світу, у якому людина живе, існує, діє, змінюється й її роль, становище у цьому світі, а також його оцінювання. З іншого боку, усі взаємодії у фізичному та соціальному світі, за О. Г. Старішем, можна вважати інформаційними, «оскільки в кожному із них взаємодіють об'єкти, здійснюючи вплив один на одного, а отже обмінюються інформацією» [5, с. 57]. Тому дуже важливим є усвідомлене відображення інформації, яке має активний і вибірково-характер та спрямовується на пошук такої інформації, яка задовольняє конкретні потреби особистості. В. М. Мясіщев відзначає, що свідоме ставлення особистості є одночасно і процесом, і результатом взаємодії людини із конкретним навколишнім середовищем [3] (у контексті нашого дослідження індивідуальною середовищем, мінісеміосферою та семіосферою як видами інформаційного простору), які надають простір для прояву та розвитку індивідуальності особистості у власне предметній діяльності та при взаємодії з іншими людьми, інакше кажучи, вияву її соціально-психологічної зрілості.

Ураховуючи той факт, що свідоме ставлення стосується взаємодії різних національно-культурних просторів на рівні цивілізації, вва-

жаємо за доцільне вивчення свідомого ставлення на рівні крос-культурного дослідження двох дистантних за політичним, економічним, соціальним, культурним устроєм країн – України і США. Послугуючись провідною тезою сучасної філософії інформації про те, що сукупність індісеміосфери утворює мінісеміосферу конкретного соціуму, а мінісеміосфери різних соціумів в їх сполучуваності являють собою національно-культурну специфіку різних етносів і націй, вважаємо, що семіосфера як інформаційний простір для свідомого ставлення до інформації поєднується з суспільною адекватністю соціально-психологічної зрілості.

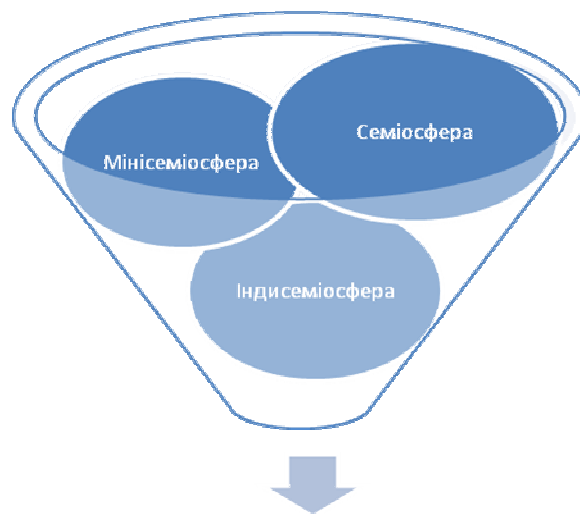

Рис. 1. Співвідношення інформаційного простору та видів адекватності особистості

Суспільна адекватність у структурі соціально-психологічної зрілості особистості, що володіє стійкою інформаційно-психологічною безпекою, тлумачиться як розуміння усіх суспільних процесів у світі на рівні політики, економіки, освіти, релігії, мистецтва. Для досягнення такого розуміння дуже важливою є здатність до усвідомленого вибору необхідної інформації, її джерела та змісту. Особливо важливо, на нашу думку, визначити такі особливості свідомого ставлення, як реалізація пізнавального інтересу з допомогою обраного джерела і змісту інформації, використання інформації для свого розвитку в різних сферах життя (навчальній, сферах інтересу і схильностей), обрання найчастотнішого джерела інформації, поведінкові і пізнавальні реакції на суперечливу інформацію. Саме враховуючи такі особливості, ми склали авторський опитувальник, який містить сім питань закритого типу з п'ятьма можливими відповідями: ніколи, рідко, деколи, зазвичай, завжди.

Зважаючи на те, що суспільна адекватність зіставляється із сферою як знаковим простором на рівні цивілізації, важливим є зіставлення особливостей прояву свідомих ставлень у ракурсі крос-культурного аналізу. Важливе припущення емпіричного дослідження на цьому етапі полягало у тому, що свідоме ставлення до інформації студентів визначається специфікою їх культурного середовища. Для визначення крос-культурних відмінностей у свідомому ставленні до інформації на емпіричному рівні було реалізовано процедуру дослідження, яка містила такі послідовні кроки. Спочатку здійснювалося формування вибірок крос-культурного дослідження – 25 студентів Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна) та 25 студентів Університету Центрального Арканзасу (Конвей, США). Дослідження з американськими студентами здійснювалося відповідно до угоди про проведення спільних досліджень у межах теми «Психологічні основи мовлення особистості в нормі і патології» кафедри загальної та соціальної психології Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки та кафедри психології і консультування Університету Центрального Арканзасу. Дослідження тривало упродовж 5.01.2011–3.05.2011 року. Вибірку українських студентів здійснено з 200 осіб, які брали участь в емпіричному дослідженні, на основі випадкового відбору для утворення гомогенності між порівнюваними групами студентів.

Після цього розроблялася анкета для визначення свідомого ставлення до інформації. Анкети були українською мовою та використовувалися для дослідження українських студентів. Трьома тижнями пізніше проводилося повторне анкетування та визначалась надійність анкет на основі отримання значущого показника кореляційного зв'язку ($r = 0,477$, $p < 0, 01$). Для перекладу анкет англійською мовою було залучено трьох професійних перекладачів, які застосовували метод зворотнього перекладу.

Згодом здійснювали дослідження американських студентів та проводили якісний і кількісний аналіз отриманих результатів, підбивали підсумки щодо спільних та відмінних проявів у свідомому ставленні до інформації з боку українських і американських студентів.

Слід зазначити, що логіка змісту анкети, за Ч. Осгудом, зумовлена інформативним, емоційним і поведінковим аспектами у використанні будь-якої інформації [7]. Так, будь-яка інформація має інформативну функцію (спрямовану на інформування про щось), емоційну (спрямовану на створення позитивного емоційного тла й емоційного

благополуччя), а також поведінкову, що виражається у використанні інформації для задоволення своїх потреб і інтересів. Детальніше результати емпіричного дослідження свідомого ставлення до інформації студентами України та США представлено нижче.

Результати емпіричного дослідження показали, що інформація є життєво необхідним складником сучасного студентства. Молодь обох країн висловлює адекватне ставлення до інформації. Існує багато спільного у реалізації пізнавальних, емоційних і поведінкових функцій інформації у студентів України та США, проте наявні деякі відмінності. Це пояснюємо різними умовами й рівнем життя, фондом знань, неоднаково насиченим інформаційним простором.

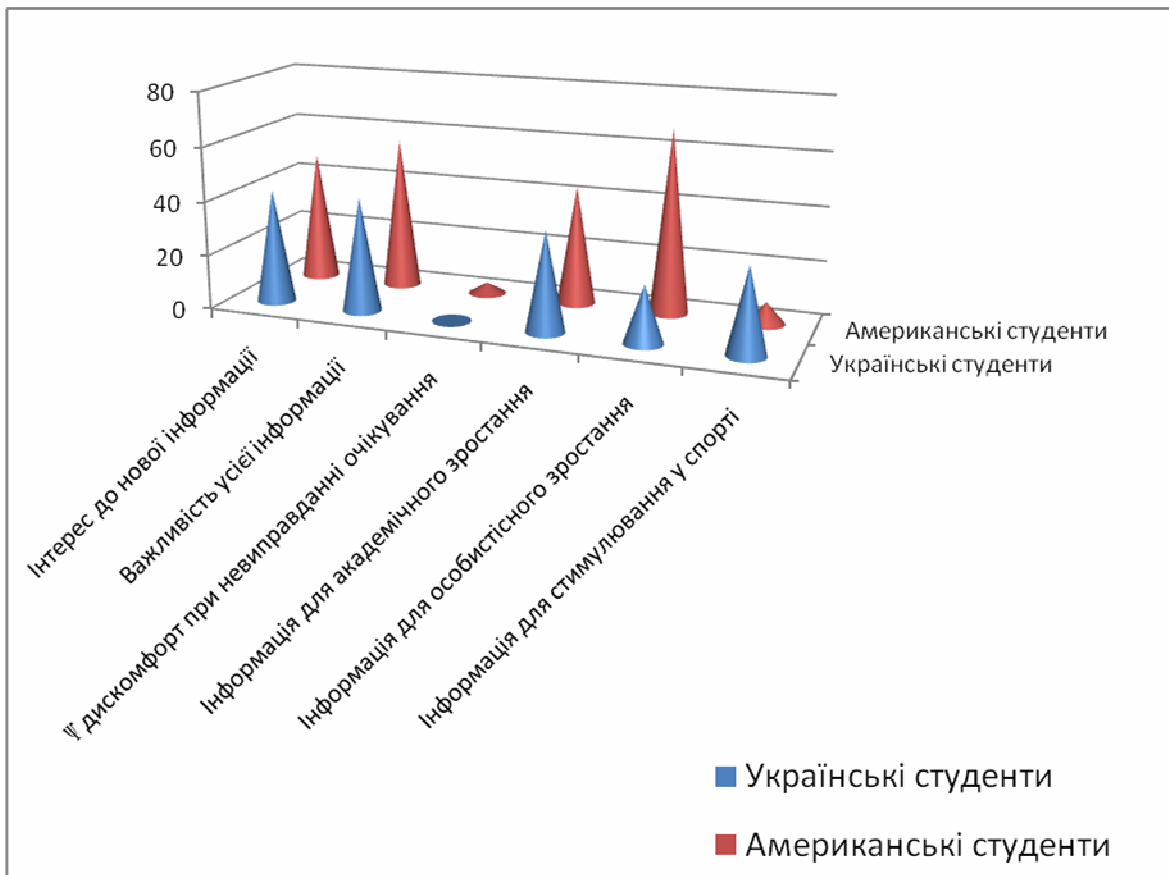

Рис. 2. Крос-культурні відмінності у ставленні до інформації українських та американських студентів

Так, нова інформація цікава та важлива для представників обох країн, проте американські студенти виявляють більше інтересу до нової інформації і вважають усю інформацію досить цінною. Можна припустити, що в українських студентів більшою мірою розвинене вибіркове ставлення до інформації, що було предметом розвідок у царині інформаційно-психологічної позиції студентства. Ширший діапазон охоплення інформації американськими студентами, вочевидь, можна пояснити вищим рівнем розвитку науково-технічного

прогресу, завдяки якому нова інформація може бути сприйнята у цікавішій формі, та наявністю новітніх інформаційних засобів.

Українські студенти, порівняно з американськими, менш критичні щодо отримання інформації і рідко відчують психологічний дискомфорт, якщо інформація не виправдала їхніх когнітивних очікувань. Це означає, що вони більше абсорбують нову інформацію, а тому, на нашу думу, вразливіші до її негативних впливів. Така ситуація створює необхідність формування адекватної інформаційно-психологічної позиції, що, у свою чергу, позитивно впливатиме на інформаційну безпеку в державі загалом.

Українські та американські студенти приблизно однаково свідомо використовують нову інформацію для власного особистісного й академічного зростання, тоді як у спорті американці пасивніші, ніж українці. Щодо джерела отриманої інформації, то українське та американське студентство приблизно однаково використовує Інтернет, хоча в американців ці показники дещо вищі. Вони також надають перевагу таким джерелам інформації, як популярні книги та радіо, українська ж молодь користується переважно підручниками. Варто зауважити, що використання українцями офіційних друкованих джерел інформації вказує на кращий та глибший рівень отримання інформації, адже під час читання книги тактильна пам'ять також бере участь у запам'ятовуванні інформації. Сучасні нейропсихологічні дослідження вказують на перевагу друкованих джерел для когнітивної обробки інформації, оскільки залучаються більшою мірою абстрактно-логічні стратегії.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Результати проведеного дослідження дають змогу зробити висновки про те, що існують незначні відмінності у крос-культурних проявах свідомого ставлення до інформації як складової частини інформаційно-психологічної безпеки молоді. Такі результати вказують на значну роль особистісного досвіду у формуванні адекватного ставлення до інформації, зокрема індивідуальних і вибіркових ставлень як своєрідних способів обробки та стилів засвоєння інформації. Результати дослідження крос-культурних відмінностей у прояві свідомого ставлення до інформації вказують на те, що вони є основоположним чинником у формуванні інформаційно-психологічної безпеки і можуть використовуватись для визначення не лише особистісної, міжособистісної та суспільної адекватності на основі ставлень до інформації, а й для встановлення національно-культурної специфіки цих

феноменів. Перспективним вважаємо вивчення інформаційно-психологічної безпеки крізь призму гендеру та здоров'я людини.

Література

1. Герасимчук О. Б. Змішана модель навчання в умовах інформатизації навчального процесу / О. Б. Герасимчук // Математика. Інформаційні технології. Освіта : зб. ст. № 2 / за ред. В. В. Пасічника. – Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2015. – С. 23–34.
Gerasymchuk O. B. Zmishana model navchannya v umovakh informatyzacii navchalnogo procesu [Mixed Model of Learning in Terms of Informatization of Educational Process] / O. B. Gerasymchuk // Matematyka. Informaciini tehnologii. Osvita : zb. st. № 2 / za red. V. Pasichnyka. – Lutsk : PP Ivanyuk V., 2015. – P. 23–34.
2. Мохняк С. М. Безпека життєдіяльності : навч. посіб. / С. М. Мохняк, О. С. Дацько, О. І. Козій та ін. – Львів : Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2009. – 264с.
Mochnyak S. M. Bezpeka zhyttediyalnosti [Life Safety] : navch. posib. / S. M. Mohnyak, O. S. Dacko, O. I. Koziy ta in. – Lviv : National University “Lviv Politechnik”, 2009. – 264 p.
3. Мясищев В. Н. Психология отношений : избранные психологические труды / В. Н. Мясищев. – Москва ; Воронеж : Ин-т практ. психологии ; МО-ДЭК, 1998. – 368 с.
Myasyshev V. N. Psykhologiya odnosheniy [Psychology of Attitudes] : izbrannyye psykhologicheskiye trudy / V. N. Myasyshev. – Moskva ; Voronezh : In-t prakt. psychology ; MO-DEK, 1998. – 368 p.
4. Ржеуський А. В. Сервіси для створення мультимедійних продуктів в бібліотеках (на прикладі віртуальних виставок) / А. В. Ржеуський, О. Б. Малиновський, Н. Е. Кунанець // Математика. Інформаційні технології. Освіта : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. – Луцьк : ПП. Іванюк В. П., 2015. – С. 53–54.
Rzheuskiy A. V. Servisy dlya stvorenniya multymediynykh produktiv v bibliotekah (na prykladі virtualnyh vystavok) [Services for Making Multimedia Products in Libraries (on the example of virtual exhibitions)] / A. V. Rzhruskiy, O. B. Malynovskiy, N. E. Kunanec // Matematyka. Informaciyni tehnologii. Osvita : materialy IV Mizhnar. nauk.-prakt. konf. – Lutsk : PP Ivanyuk V. P., 2015. – P. 53–54.
5. Стариш А. Г. Философия информации / А. Г. Стариш. – Симферополь : Таврия, 2004. – 376 с.
Starish A. G. Filosofiya informacii [Philosophy of Information] / A. G. Starish. – Simferopol : Tavriya, 2004. – 376 p.
6. Шишкіна Х. Ю. Психологічні засади інформаційної позиції особистості / Христина Юріївна Шишкіна. – Луцьк : Вежа-Друк, 2014. – 196 с.
Shyshkina Kh. Psykhologichni zasady informaciynoi pozycii osobystosti [Psychological Principles of Individual Information Stance] / Khrystyna Shyshkina. – Lutsk : Vezha-Druk, 2014. – 196 p.
7. Osgood Ch. The Measurement of Meaning / Ch. Osgood, G. Suci, P. Tannenbaum. – Urbana : University of Illinois Press, 1975. – 346 p.